

KALLE ANKA & CO

**ONLINE
MED KALLE**

Innehåll

Välkommen

3

Säker, smart superdetektiv

4

Ta inte det säkra före det osäkra!

6

När datorerna känner dig!

10

**Det är så mycket
de vuxna inte förstår**

12

Rabalder i rymden

14

Spela!

24

Quiz: Hur var det nu igen?

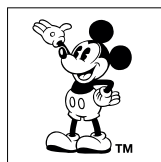
26

Deckargåta: Databrott?

27

Det här specialnumret av Kalle Anka & C:o ges ut av Egmont Story House AB i samarbete med Safer Internet Centre Sverige genom Mediemyndigheten.

**story
house**
EGMONT

**Story House Egmont
Kalle Anka & C:o
205 07 Malmö**

**Ansvarig utgivare
Marika Bark**

**Redaktion
Svend Skytte och
Anna Bergström**

**Marknadsansvarig
Sofie Svensson**

**Översättning av serier
Stefan Diös**

**Översättning av
redaktionella texter
Kaija Olausson**

**Layout
Rasmus Brink Kronholm
och Karin Didring Leksell**

**Experter
Anne Fiskaali
Jonas Ravn
Anna-Sofie Bruun**

**Tryck: Walstead,
Polen 2025**

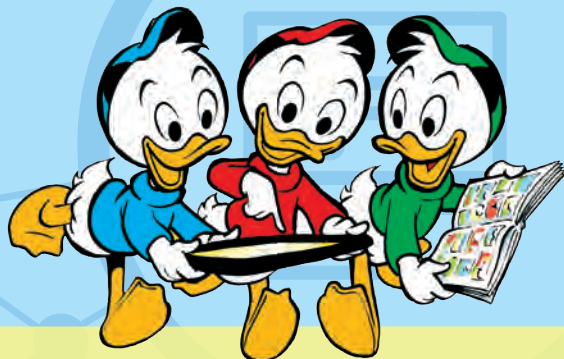
© 2025 Disney

Mediemyndigheten

**Medfinansieras av
Europeiska unionen**

Välkomna, alla läsare!

Som ni säkert redan vet kan vi göra många spännande saker i den digitala världen. Vi kan uppleva magiska världar i datorspel, chatta med vänner, titta på roliga filmer och lära oss nya saker. Men vet du hur det kommer sig att sociala medier och spel är så bra på att fånga och hålla kvar din uppmärksamhet? Och vem är det som egentligen svarar när du chattar med en chatbot? I den här tidningen kan du läsa om vad du behöver vara medveten om för att sociala medier och spel ska fortsätta vara roliga och säkra, och vad du bör göra om något jobbigt händer. Du kan också läsa om Kalle Anka, farbror Joakim och alla de andra när de hanterar utmaningar med skärmar och säkerhet. Vårt tips är att läsa tidningen med en vuxen – för de måste också veta om allt det här!

För de vuxna

Barn behöver ha vuxna som lyssnar på dem, och som de kan diskutera sina intressen på internet med. De vuxna behövs också för att skapa balans och sätta gränser. När du har läst tidningen kan du använda den som en utgångspunkt för samtal om barnens internetvanor. Hur kan du vara trygg? Vad är artificiell intelligens? Vad delar du och med vem? När är det viktigt att vi som familj lägger undan våra mobiler och plattor? Samtalet kan visa dig hur mycket barnet faktiskt har kontroll över, och med vad du behöver stötta och vägleda barnet.

Välkommen

Vem där?

På många sociala medier och i spel kan du låtsas vara någon annan, eftersom de andra användarna inte ser vem du i själva verket är. Därför går det inte alltid att veta vem det är vi chattar med. Och just därför är det viktigt att du inte delar för mycket med dem du chattar med. Du ska till exempel inte skicka privat information till någon du inte känner eller inte har träffat personligen, även om det känns som att ni känner varandra väl. Det finns folk som är bra på att lura andra!

Vad är privat information?

Privat information är allt som säger något om dig, som ditt namn, din adress, telefonnummer, ålder, födelsedag, husdjur, matvanor och lösenord. Det kan också vara en hemlighet som bara du och någon av dina nära vänner känner till, exempelvis vem i klassen din bästa vän tycker om. Det är uppgifter som inte vem som helst ska känna till, för det går aldrig att veta vad personen kommer att använda informationen till. Till exempel kan personen låtsas vara du i en chatt eller i ett spel med dina vänner.

Visste du att ...

... bilder också är privata? Därför måste du alltid fråga om lov innan du delar bilder på andra.

Fråga innan du delar!

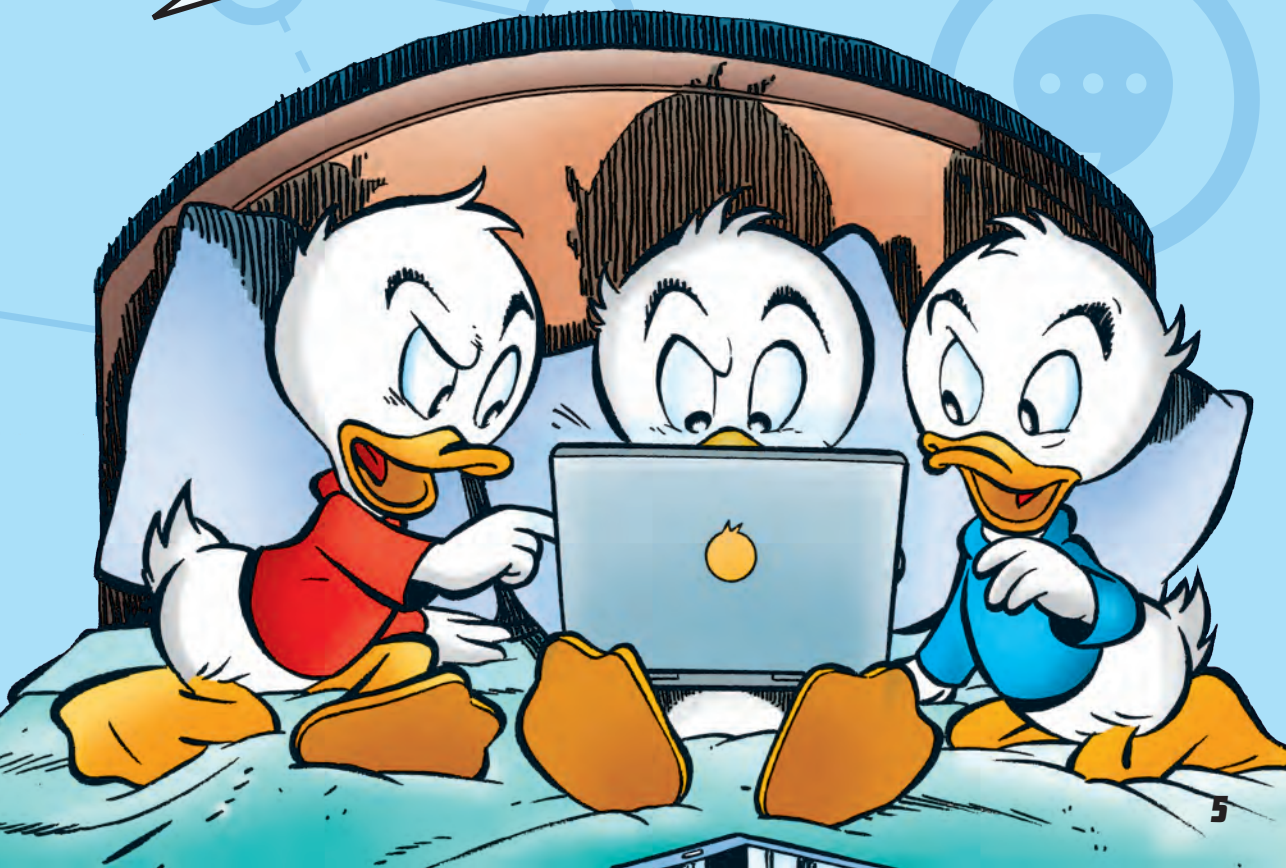
Kom ihåg att be alla om lov innan ni delar bilder och filmer på varandra – även om bilden eller videon är rolig eller bra. Alla vill inte synas på sociala medier. Dina föräldrar måste också be dig om lov om de vill dela en bild på dig.

Vad är lösenordet?

Lösenord är oerhört viktiga! När du har ett bra lösenord har du ett gott skydd för dina konton och information. Ett bra lösenord måste vara svårt för hackare (personer som olagligt bryter sig in i andras IT-system) att gissa. Kom ihåg att aldrig dela dina lösenord med någon - inte ens din bästa vän eller din mormor.

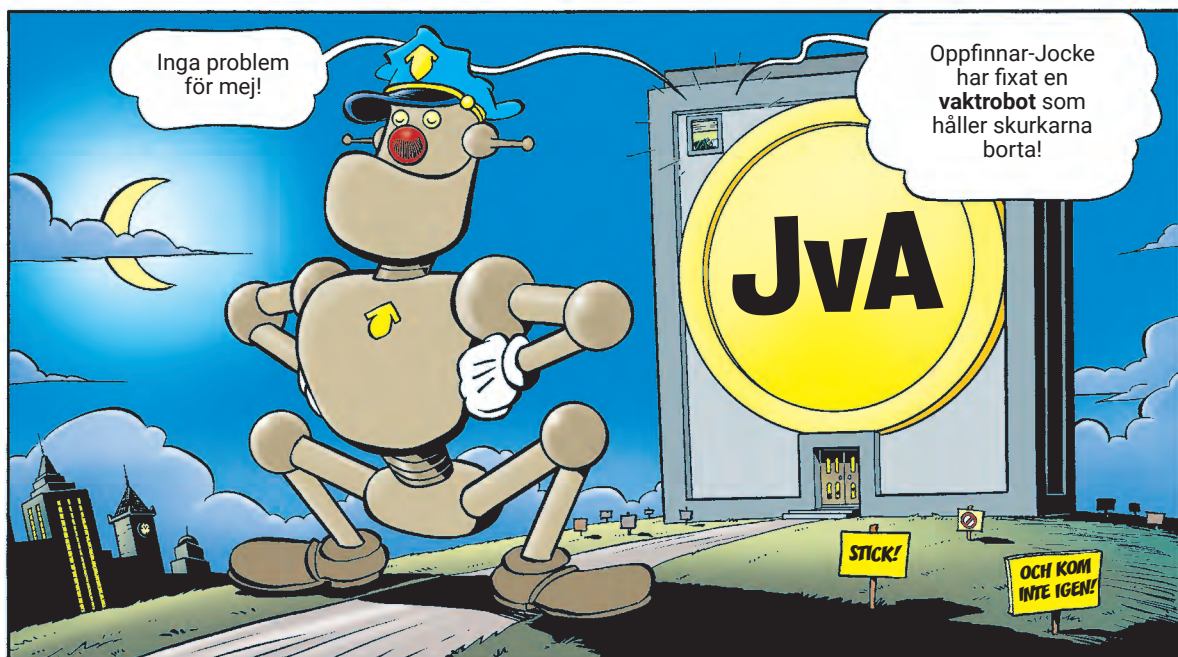
Mig lurar du inte!

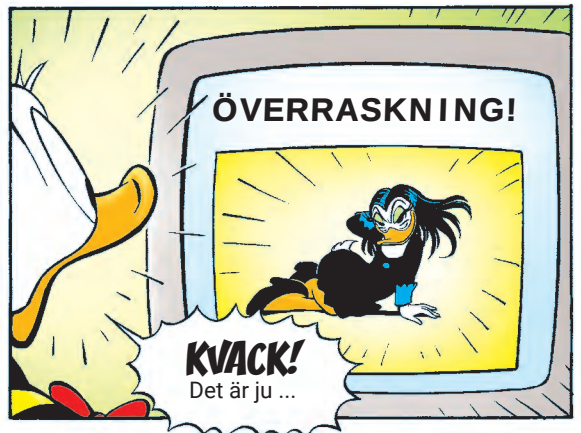
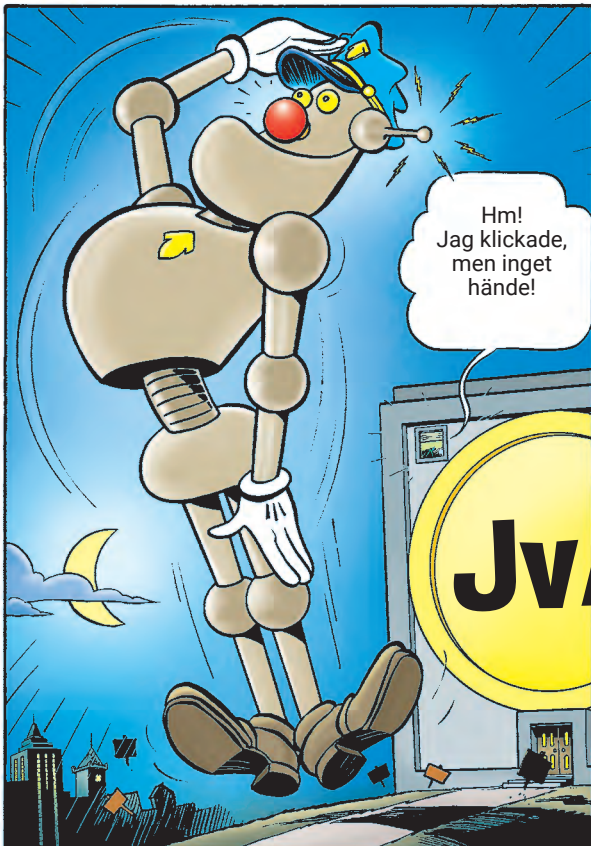
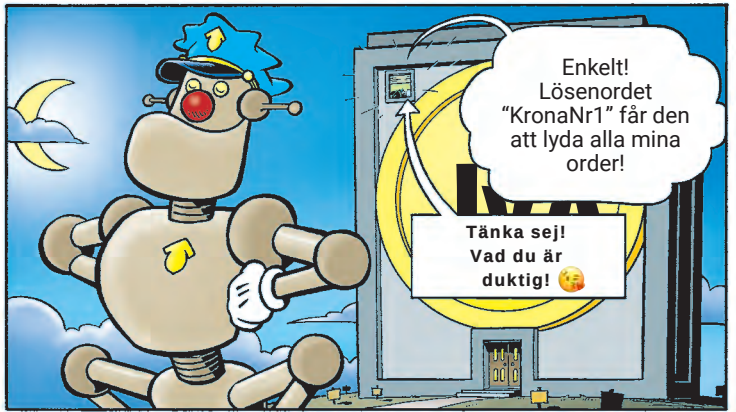
Du kan läsa, se och höra mycket som upprör, roar eller skrämmer dig på sociala medier, appar och i spel. En del av det är sant, men det finns också många manipulerade videor och bilder på internet som visar något som inte är sant! Det finns människor som tycker att det är roligt att dela falska bilder och videor. Kom ihåg att du inte kan tro på allt du läser och ser. Om du vill vara helt säker, var din egen detektiv och undersök saken. Du kan undersöka genom att söka efter det på en sökmotor. Du kan också fråga en vuxen.

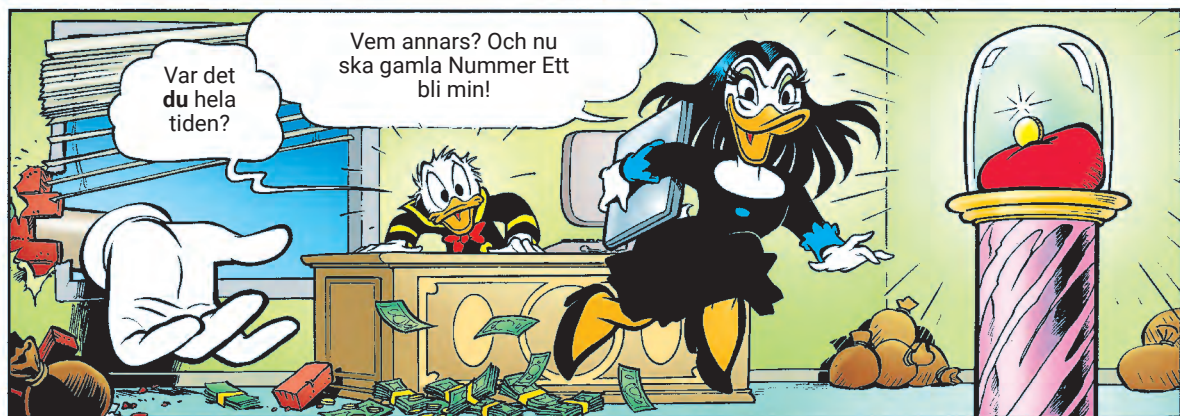
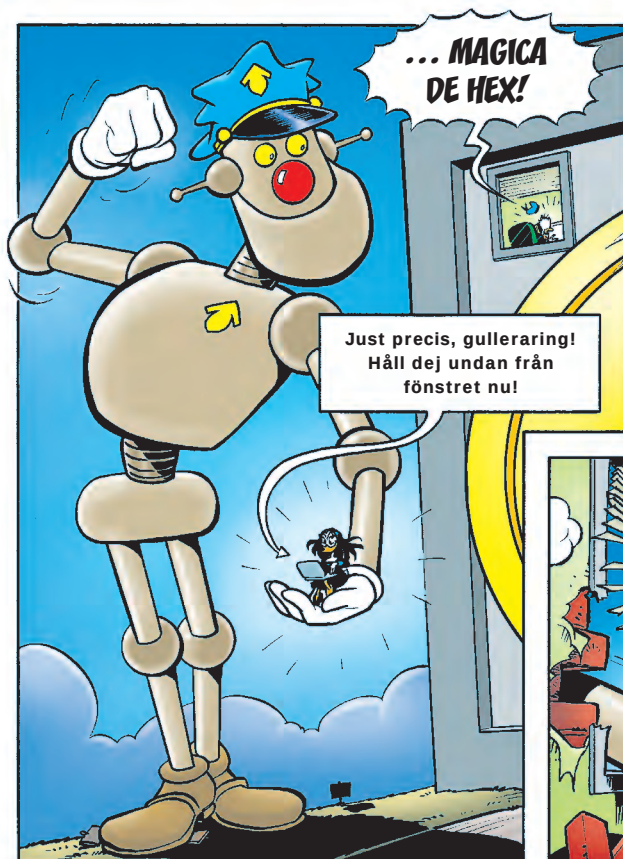

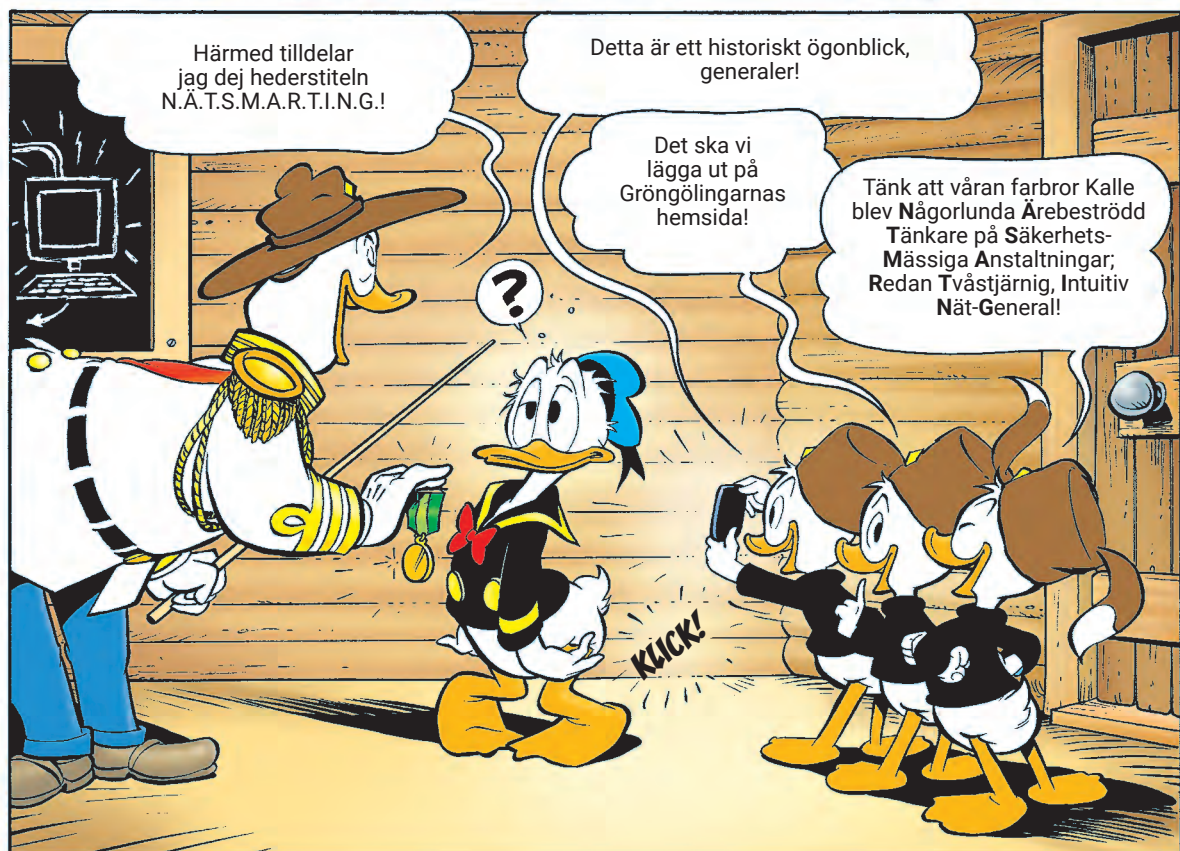
Kalle Anka

Ta inte det osäkra före det säkra!

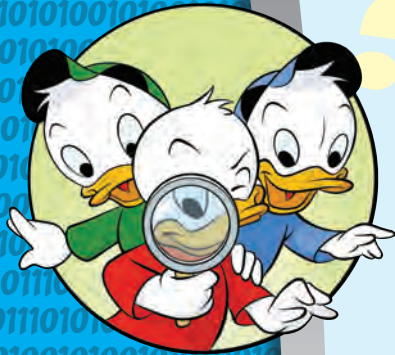

SLUT

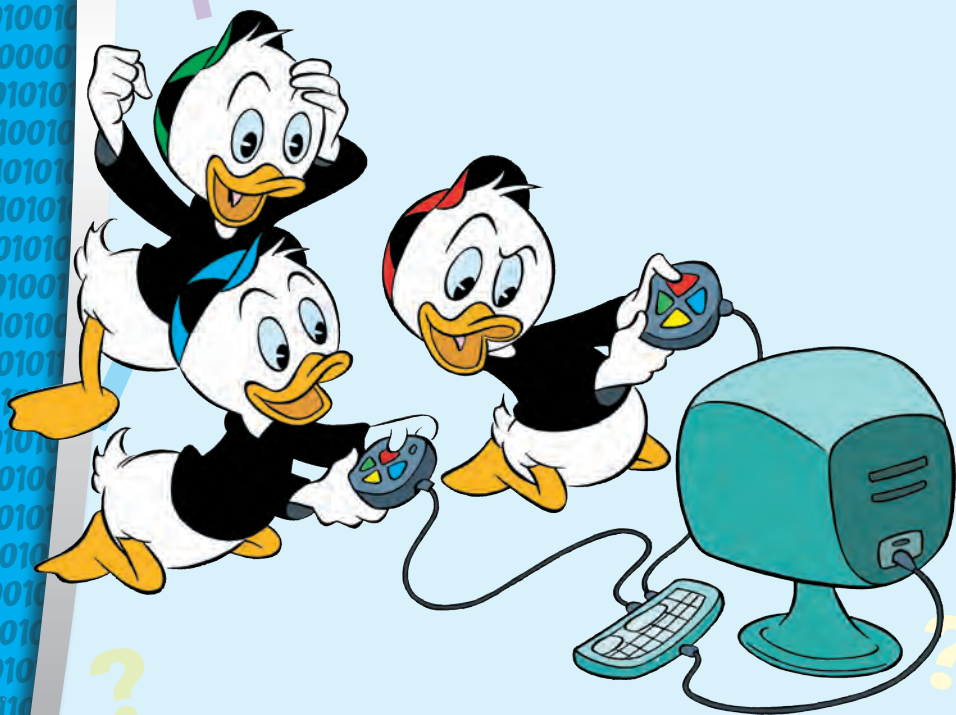
När datorerna...

Algo-vad-sa-du?

Har du märkt att det kan vara svårt att logga ut från de sociala medierna du är på? Just när du försöker dyker en ny spännande historia eller rolig video upp! Du är inte ensam om att uppleva det. Många sociala medier, webbplatser och appar är skapade med ett speciellt syfte: att få oss att stanna på dem så länge som möjligt. För att göra det måste de sociala medierna hela tiden se till att vi tycker att det är spännande och roligt. Hur gör de det?

De sociala medierna har en inbyggd funktion som kallas algoritm. Algoritmen gör två saker. Först undersöker den vad du lägger mest tid på när du är på sociala medier, som vilka videor du tittar på och vad mer du läser eller tittar på. Sedan letar den upp fler liknande videor, berättelser och bilder att visa dig, så att du stannar på de sociala medierna under en längre tid. För visst är det väl så att du bara måste se en video till, och sen bara den där roliga som dök upp nu plötsligt, eller hur?

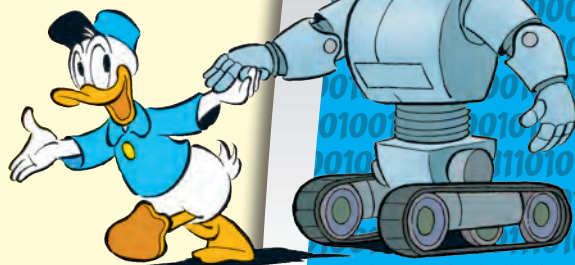

Visste du att ...

... notiser som du får på din mobil är till för att du ska ägna mer tid åt mobilen? I telefonens inställningar kan du stänga av dem. Be en vuxen eller vän att hjälpa dig om du inte vet hur man gör.

AI, Artificiell Intelligens

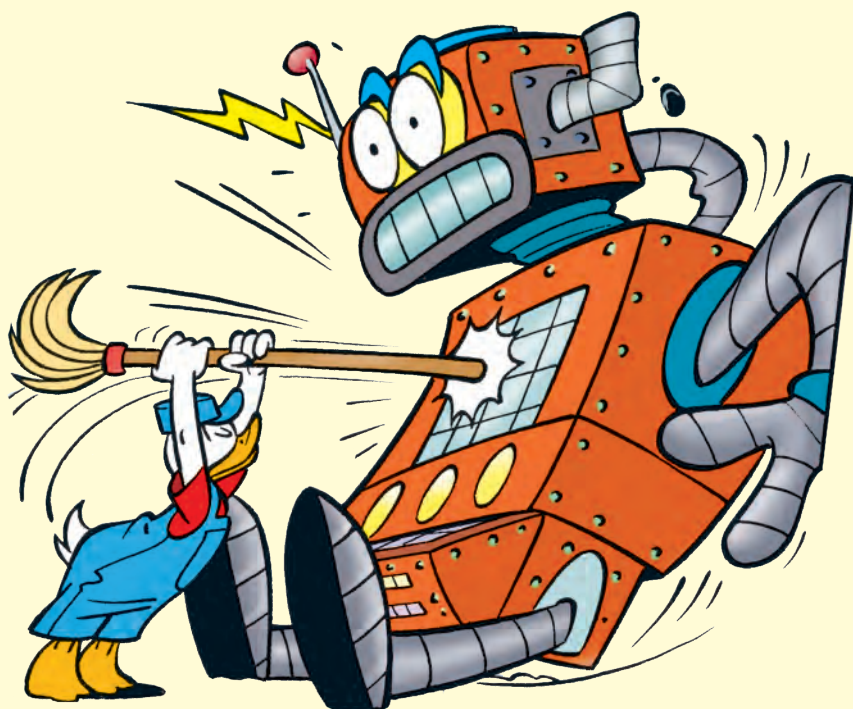
Artificiell intelligens, eller AI, är som en super-smart dator som kan ta till sig information och hjälpa oss med olika saker. Tänk dig att du har en vän som är riktigt bra på att läsa, skaffa nya kunskaper och komma ihåg allt möjligt. Vänner förstår vad du säger och hjälper dig med att få svar på frågor eller upptäcka nya idéer.

Kan du vara vän med en chatbot?

Du kanske har hört talas om chatbotar som man kan prata med om vad som helst? En chatbot kan kännas som en digital vän på din mobil eller dator. Den hittar lätt information och du kan ha långa roliga samtal med den. Den använder artificiell intelligens för att förstå dina frågor och skapa svar, nästan som om du pratade med en riktig människa. Men det är inte en person utan en maskin som lär sig av det du chattar om. Därför är det viktigt att du inte delar för mycket med chatbots, eftersom du inte kan veta hur den använder dina konversationer i andra sammanhang. Du måste också veta att du inte kan lita på allt den säger till dig. Kontrollera informationen innan du använder den!

...känner dig!

Berätta för mig om Roblox ... igen!

Ibland ställer föräldrar många frågor, som "Vad är Roblox?", "Vad tittar du på på Youtube?", "Vem pratar du med?" Ibland kan det hända att föräldrar reagerar genom att skälla, bli rädda eller arga om du berättar om något du upplevt, men det är för att de bara vill att du ska må bra. Det är naturligt om du inte vill berätta om allt du gör på internet med dina föräldrar. Men de känner sig mer trygga om du pratar med dem om det. Så gör ett försök!

De vuxna måste hjälpa dig!

Det kan hända att dina föräldrar eller andra vuxna avbryter dig när du tittar på YouTube, frågar hur mycket pengar du lägger på spel eller vad du har tillgång till för sajter. Även om det är störande så är det faktiskt viktigt att de gör det! De vuxna har ansvar för att ta hand om dig och se till att du inte utsätts för obehagliga och skrämmande saker. Om det ändå händer, så är det också de vuxnas ansvar att lyssna på och krama dig, och hjälpa till att förhindra att det händer igen.

Har det hänt något?

Om du har upplevt något som gjort dig ledsen eller rädd – antingen på skärmen, i skolan eller någon annanstans – som du har svårt att säga till vuxna i din omgivning, så finns det som tur är andra ställen du kan ringa eller skriva till och få hjälp.

Lärare, skolkuratorer eller annan personal på skolan kan vara bra att tala med, särskilt om det obehagliga handlar om mobbning eller en konflikt med en skolkamrat.

Bris (Barnens rätt i samhället) stödlinje (116 111): Barn och unga kan ringa, chatta eller mejla anonymt för att få stöd av en kurator. Bris hemsida: bris.se. Här finns också råd och information om hur man hanterar svåra situationer på nätet.

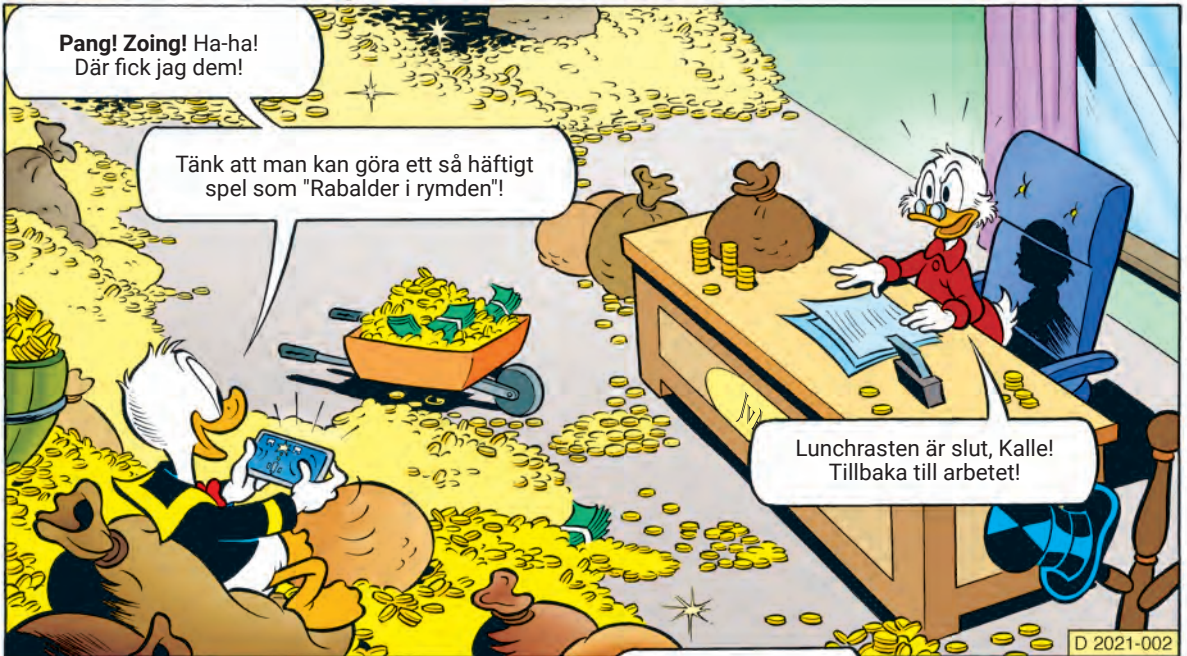
Om du utsätts för något olagligt, som hot, trakasserier eller spridning av kränkande material, bör en vuxen hjälpa dig att kontakta polisen. Anmälan kan göras via polisen.se eller på 114 14.

Det är viktigt att du vet att det inte är ditt fel om något jobbigt händer, och att du inte är ensam. Det finns alltid stöd att få.

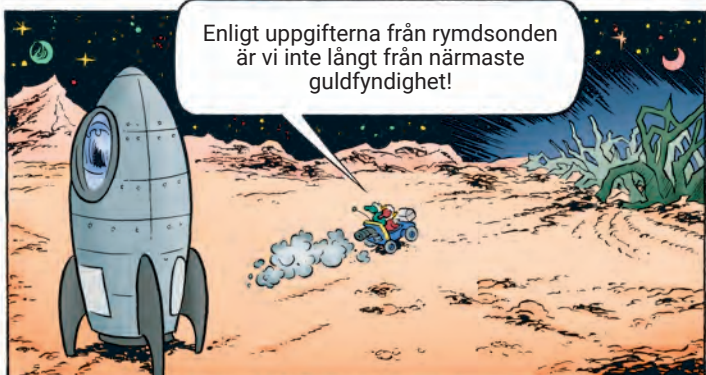
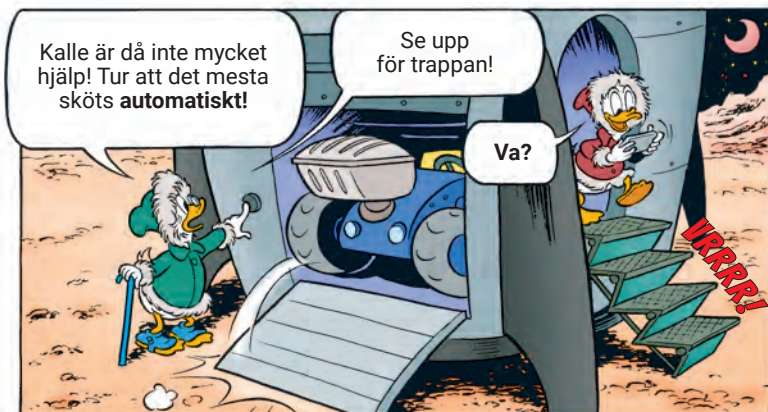
... de vuxna inte förstår

Kalle Anka

Rabalder i rymden

Fattar du nu vad jag menar, Kalle?
Om man vill ha pengar kan man inte
bara sträcka ut handen och be om ...

Kalle?! Vart tog
han vägen?

Här borta kan jag väl få spela i fred!

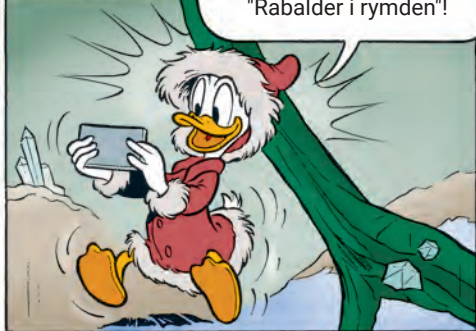
Jag blir galen!

Nåja, nu slipper jag betala hans procent ...
så det blir mer guld till mej!

Till sist ...

Tjohoo! Äntligen!
Jag har klarat hela
"Rabalder i rymden"!

Om jag bara hade råd med en ny telefon,
så jag kan spela **nästa** upplaga!

Jag kan be farbror
Joakim om ett
lån ... men vänta!
Gjorde jag inte det
nyss?

Och då släpade han iväg mej nånstans!
Var är vi egentligen?

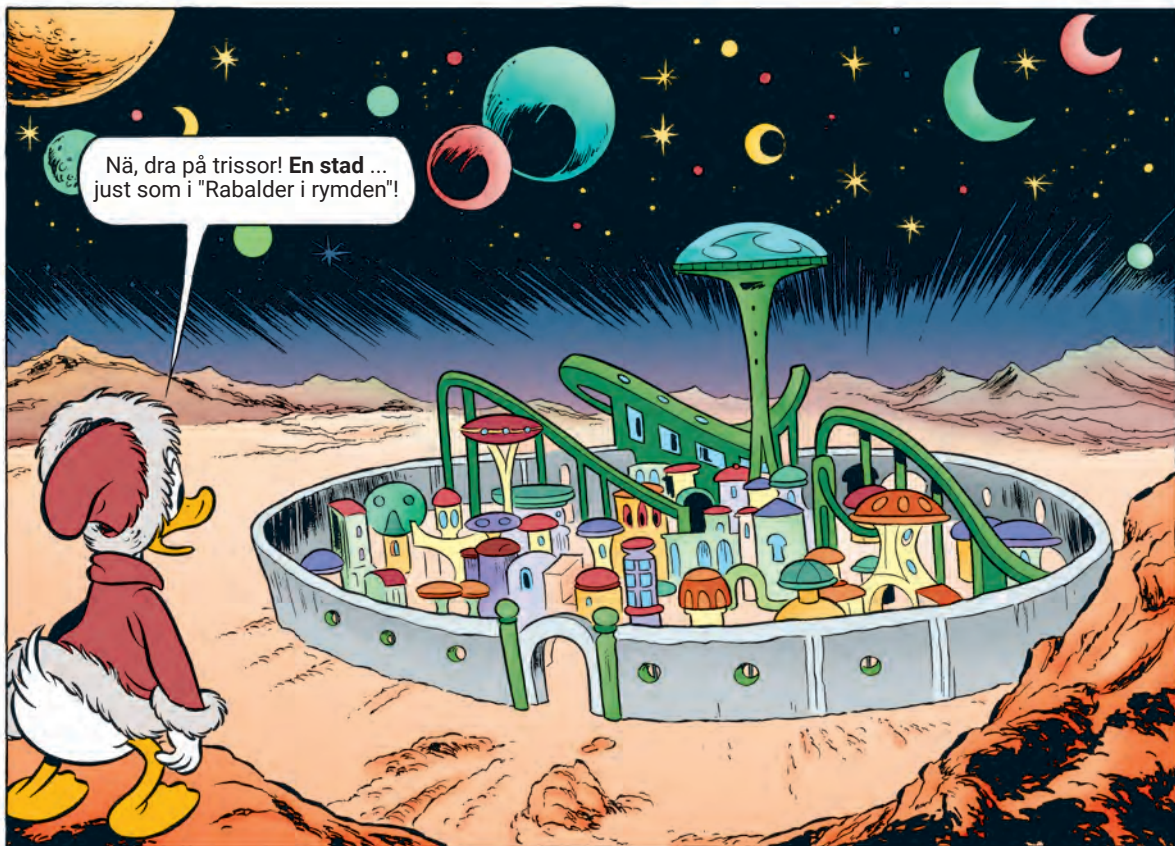
Farbror Joakim? Hallå!

Oj då! Det där är
inga ankspar! Tänk om
nån sorts **djur** har dragit
iväg med farbror Joakim!

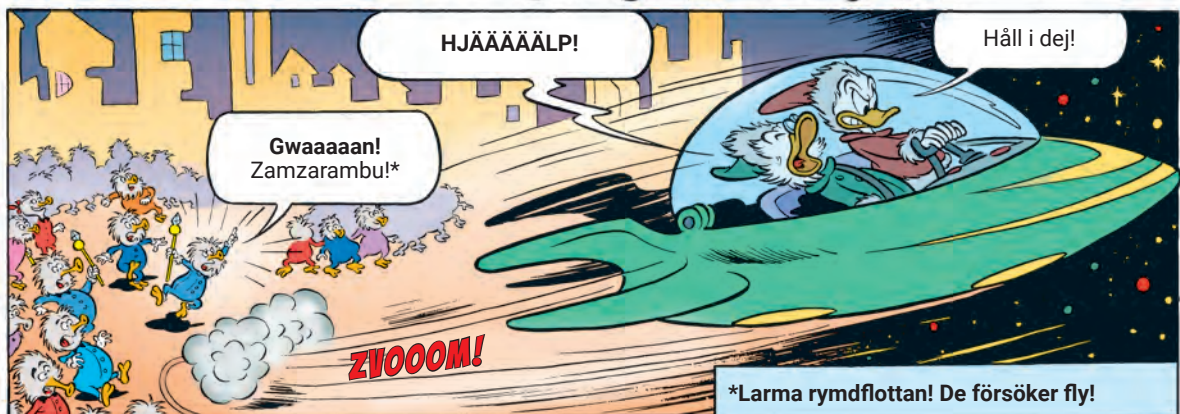

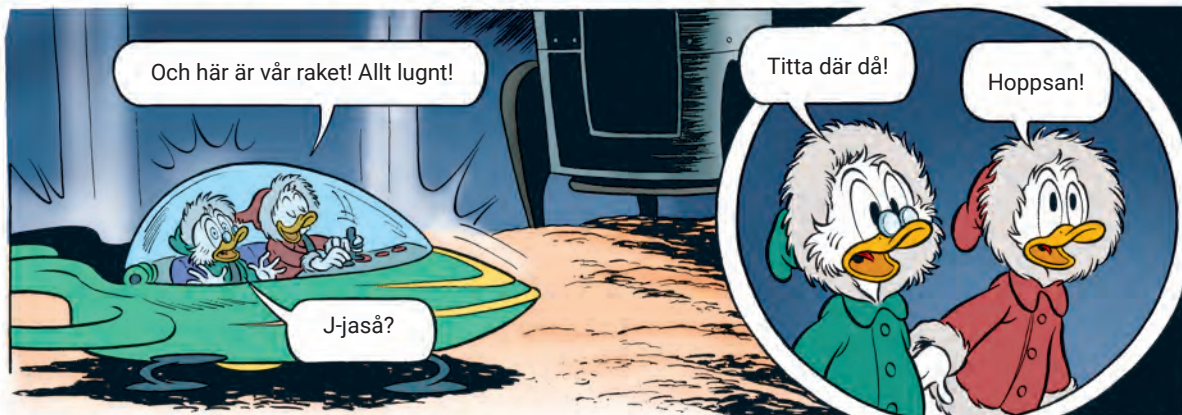
D-det är väl bäst jag följer efter!

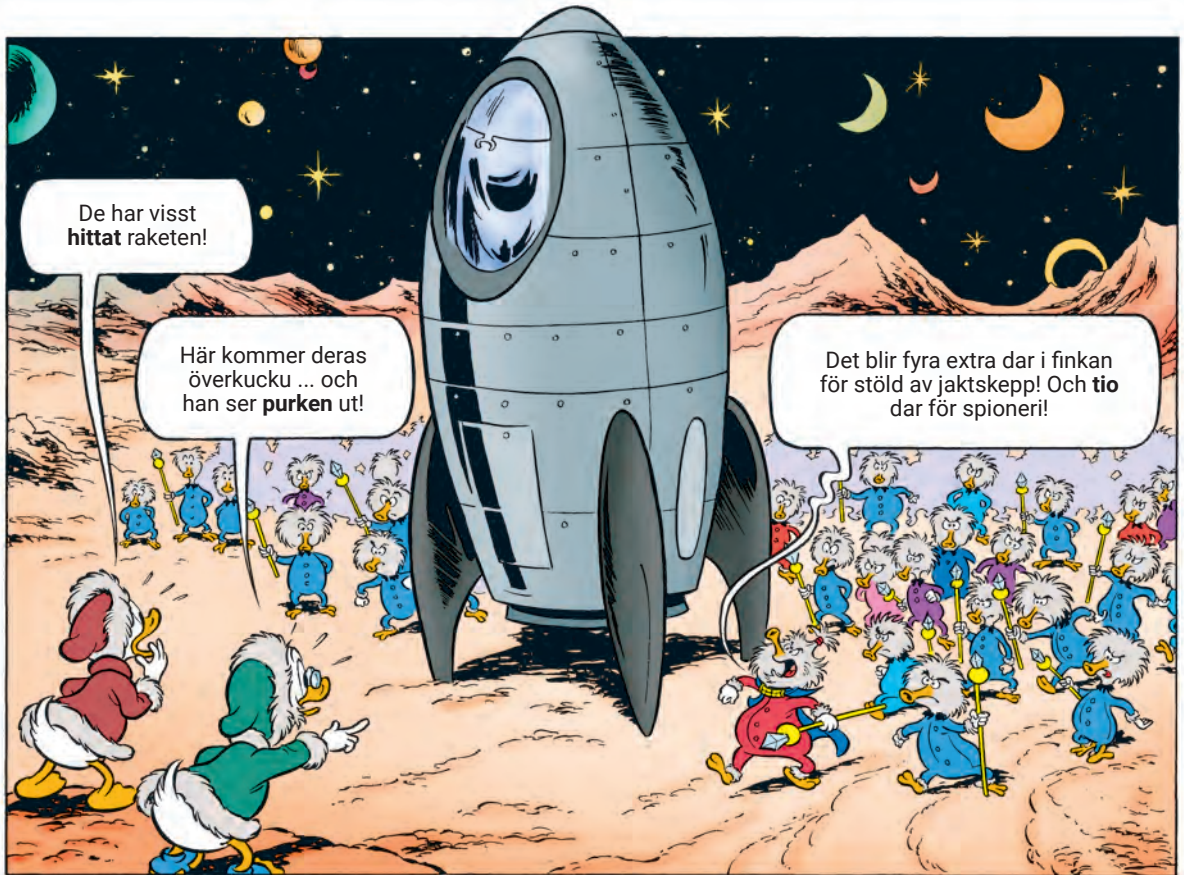

De har visst hittat raketten!

Här kommer deras överkucku ... och han ser **purken** ut!

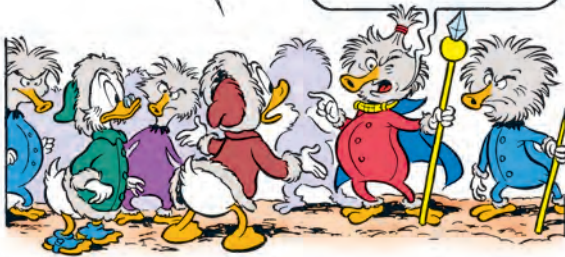
Det blir fyra extra dar i finkan för stöld av jaktskepp! Och **tio** dar för spioneri!

Spioneri? Hur kan du anklaga oss för **det**?

Hur kunde ni annars veta hur man hanterar vår nya, topphemliga attackjakt?

Jaså, det var inga problem! Den är ruskigt lik farkosten i det här **spelet** som jag sysslar med!

Hm! Det vill jag se!

Hi-hi! Det är ju **kul**!

Visst är det?

Säg, jordbo, kan du tänka dej att **sälja** den här fiffiga apparaten? Givetvis slipper ni alla straff!

Låt gå, om jag får en raketlast med **guld** på köpet!

Inom kort ...

Där ser du att man kan bli rik på att spela spel, farbror Joakim!

Ja, det gjorde du bra, Kalle!
Och jag åtar mej att lösa ditt lilla transportproblem!

Vilket transportproblem?

Tja, du får gärna lasta ditt guld i min rymdraket, så du kan få hem det! Jag begär bara 99 procent av det som betalning!

Det kunde man ju just tro!

Och så ...

Ja, nu hoppas jag att den här lilla utfärden har lärt dej nånting om affärer!

Det kan du skriva upp!
Jag har lärt mej att vad man än hittar på, så kan man aldrig dra dej vid näbben!

Lyckligtvis räcker den procenten jag får kvar till en ny mobil, så jag kan spela "Rabalder i rymden 2"!

Hi-hi! Dej vet man också alltid var man har!

SLUT

Tycker du också om att spela spel?

Att spela är jättekul. Så kul att vi inte alltid märker hur fort tiden går när vi spelar. Kanske höll du på längre än vad som var meningen? Eller kanske du kunde ha spelat mycket längre om inte mamma eller pappa hade avbrutit dig? Datorspel är gjorda för att vara roliga, men inte för att spelas hela tiden. Vi gör bara bra ifrån oss på fotbollsträningen om vi får vila upp oss också, och godis och choklad smakar bara extra gott om vi inte äter det hela tiden. Detsamma gäller datorspel.

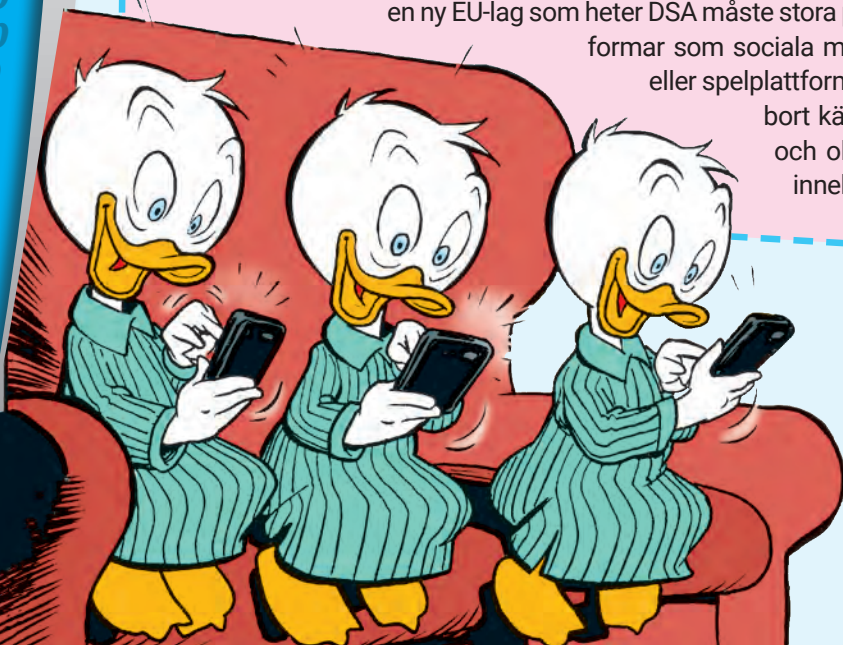
Roligt spel?

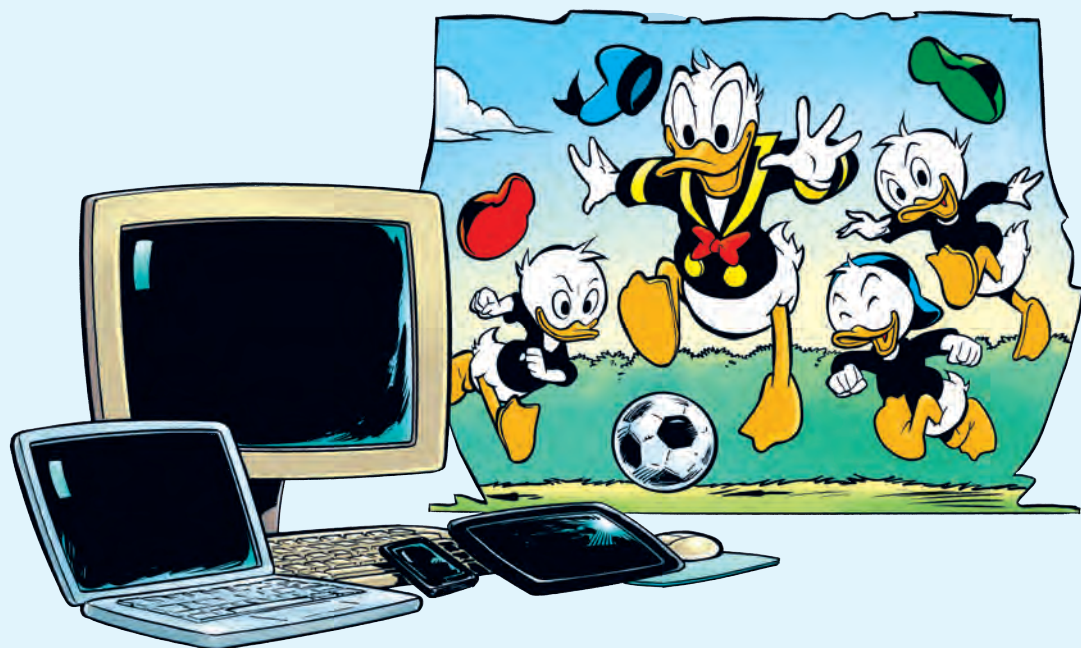
Försök komma på när det är som roligast att spela. Är det när du spelar med dina vänner? Eller spelar du ensam ibland för att ta en liten paus från annat? Det är bra att du spelar ibland, men du måste också ha tid för andra aktiviteter, mat, sömn och vänner.

Lurad?

Det är lätt att känna sig dum om man blir lurad, men det är aldrig ditt fel. Har du blivit lurad på något sätt ska du först tala med en hjälpsam vuxen, som en förälder eller någon personal i skolan. På sidan 13 finns fler råd om var du kan söka hjälp.

Du vet väl om att plattformarna också har skyldigheter? Enligt en ny EU-lag som heter DSA måste stora plattformar som sociala medier eller spelplattformar ta bort känsligt och olagligt innehåll.

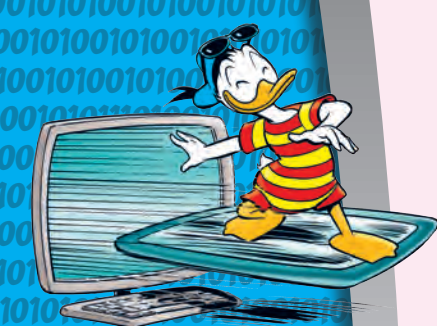
Du lurade mig!

Har du råkat ut för att bli lurad någon gång? Du kanske skulle byta något med någon annan, som leksaker, klistermärken eller fotbollskort, men den andra höll inte vad den lovade? Samma händer ibland när man spelar med andra. I vissa spel kan du byta husdjur, kläder och annat. Det är ett lätt och bra sätt att få de saker som du vill ha. Men ibland finns det sådana i spelet som inte skickar det de lovade i utbyte. De fuskar helt enkelt! Tänk dig noga för innan du byter. Är du helt säker på att du vill byta bort din sak? Byter du med någon du känner? Ber de dig klicka på konstiga länkar eller ber de om mycket pengar? (Hint: klicka aldrig på okända länkar, och skicka aldrig pengar!!)

Va-vad-säger-du?!

Många tappar humöret när det laggar i datorspel, eller om spelet kraschar eller glitchar. Det är normalt att bli arg, men tyvärr skriker vissa eller skriver otrevliga saker i chatten när de blir arga. De verkar glömma att det sitter riktiga människor bakom skärmen någon annanstans som blir ledsna eller upprörda. Försök tänka ut olika sätt som du kan hjälpa dina vänner och dig själv på om du upplever detta. Kan du trösta din vän eller rapportera den andra personen i spelet? Försök tänka efter två gånger innan du skriver eller säger något otrevligt i chatten. Skulle du säga sådana saker om du stod öga mot öga med den personen?

Quiz: Hur var det nu igen?

A) Vad är sociala medier?

1. Serietidningar
2. Appar eller digitala plattformar där du kan kommunicera med andra
3. Trädgårdsredskap

B) Vad är viktigt att du inte delar med andra på internet?

1. Privat information, som lösenord, adress och födelsedag
2. Receptet på din mormors chokladkaka
3. Vem som vann Melodifestivalen

C) Vad ska du alltid göra innan du lägger upp en bild på sociala medier?

1. Se till att ingen blundar på bilden
2. Be alla som är med på bilden om lov att lägga upp den
3. Kontrollera att din mobil är fulladdad

D) Vad gör algoritmer?

1. Ger konstiga utslag
2. Fraktar paket
3. Undersöker vad du lägger tid på och letar upp mer av det du gillar

E) Vad är AI?

1. En smart dator som kan lära sig saker och hjälpa dig med olika saker
2. Ett skin du kan få i Fortnite
3. En smoothie med ananas och isbergssallad

F) Vad innebär det att bli lurad?

1. Att du har blivit väldigt duktig på skateboard
2. Att någon ringer till dig
3. Till exempel att byta saker med någon som inte ger dig det utlovade i utbyte

G) Vad är bra att göra om man blir arg mitt i ett spel?

1. Äta upp spelet
2. Andas och tänka på vad du säger till andra i spelet
3. Ringa polisen!

Svar:

A-2, B-1, C-2, D-3, E-1, F-3, G-2

Kan du svara?

Deckargåta

Databrott?

Manus och teckningar: Miguel Fernandez. Översättning: Stefan Diös. Först utgiven i KA 8/2015.

Musse och Långben har hyrt en enslig vinterstuga på ett vackert, snöklätt berg!

Detta är livet, Långben! Så skönt att komma undan från folk och slippa all stress i stan!

Precis! Här kan man verkligen **koppla av** med FejsBurk, Fnitter och allt annat livsnödvändigt!

D 2013-099

Det är kallt här ute, men uppkopplingen är bättre ... hö-hö! Klasse har lagt upp en bild på hur han sväljer en tårta i en enda tugga!

Tss! Långben är som han är! Han gör precis samma saker som **hemma**, fast han sitter ute i en snödriva!

Strax efteråt ...

Jag har gjort varm choklad! Kom in och drick en mugg!

Det låter inte dumt, Musse! Jag lämnar kvar datorn här! Ingen risk att det kommer nån och tar den, direkt!

Aaah! Just vad jag behövde! Men nu måste jag gå och kolla FejsBurk! Det har säkert hänt **massor** av saker medan jag var borta!

Hur skulle nån våga göra nånting utan **dej**?

Men ute i snön ...

Musse! Nån har stulit min dator! Jag la den ju här! Vi är inte ensamma!

Vad säger du?

Jag tror inte att det har varit nån här! Det kan finnas en annan förklaring!

Jag kan inte klara mej utan min dator!

Vet du vad som har hänt?

Varmen från datorn gjorde att lite snö smälte bort under den, så att den tippade över och gled nerför andra sidan av den snöiga backen. Lämnar aldrig en bärbar dator ute i snö!

Safer Internet Centre

– en gemensam satsning för barns trygghet på nätet

Safer Internet Centre finns i nästan alla EU-länder och arbetar för att barn och unga ska känna sig säkra när de använder internet. I Sverige drivs satsningen av Mediemyndigheten i samarbete med Bris och Ecpat. Syftet är att öka kunskaper och ge stöd till barn, unga och deras föräldrar samt vuxna som arbetar med barn. En viktig del av vårt arbete är att lyfta barns och ungas röster för att förstå hur det är att vara ung på nätet – vilka risker som finns och hur de kan hanteras.

Vi arrangerar även kampanjer och evenemang. Ett exempel är Safer Internet Day i februari varje år, då vi sprider information och engagerar både barn och föräldrar.

Varje
februari!
#saferinternetday

Så här arbetar Safer Internet Centre i Sverige:

- **Kunskapscentret hos Mediemyndigheten:** Följer trender, driver kampanjer och erbjuder material för barn, föräldrar och lärare. Information finns på mediemyndigheten.se/barn-och-unga.
- **Stödlinjen hos Bris:** Barn och unga kan kontakta Bris dygnet runt via chatt, mejl och telefon (116 111) om de känner sig otrygga online. Föräldrar och vuxna kan få rådgivning via en separat stödlinje.
- **Rapporteringsfunktionen hos Ecpat:** Webbaserad hotline som tar emot tips om misstänkta övergrepp och exploatering av barn. Ecpat skickar vidare tips till polisen och kan hjälpa att ta ner material från nätet. Kontakta hotline på ecpat.se/hotline.

Kontakta Safer Internet Centre via mejl:
saferinternetcentre@mediemyndigheten.se

Tillsammans jobbar vi för en trygg digital värld.

Mediemyndigheten

Medfinansieras av
Europeiska unionen